

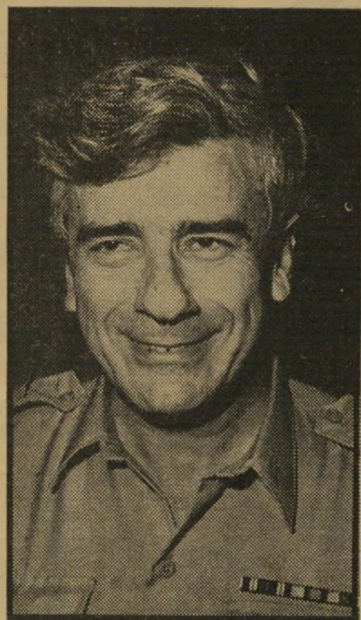

"העולם הזה" שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה:
תל אביב, רחוב גורדון 3, מדפון 03-243386. תאריך: 136
מען מברקי: "עולם פרס" • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל אביב, רח' בראבנדורף • הפצה: "גד" בע"מ • גזופות: צינורופיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אורי תבור • עורך תבנית: יוסי שגון • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מח' המודעות: רפי זכרני • המז"ז: העולם הזה בע"מ.

קרא ירי

בד עורך-עיתון חולם על המצב שבו יש לו עודף של "סקופים" — ידיעות שהן בבחינת גילוי ראשוני חשוב, אצלנו, בשבועון זה, קורה הדבר לא פעם. במיקרה כזה עלינו להתחיל מה לעי-שות — האם לדחות את הפירסום של סקופ, או לא?

יש כמה וכמה שיקולים, המשפיעים עלינו במצב כזה. מיספר העמודים בעיתון מוגבל. יש להתחשב בכמות השטח המוקצה למודעות, החיוניות לקיום העיתון. יש לנו לחדומנים מודקדק, המשתרע על השבוע השלם, ולכן קובע גם עיתוי בואה של הידיעה. משפיע גם ההרכב הכללי של הגיליון הנדון. היינו רוצים שכל גיליון יהיה מאוזן, פחות או יותר.

אהרון שדוש
 הסקופ החיטפס

כסופו של דבר קובעת, בדרך-כלל, שאי-לה אחת: האם הסקופ, "יברח"? כלומר, האם יש חשש שיעיתון אחר יעלה על עיקר בותיו? אם כן, אנו משתדלים, כמובן, להכניס את הסקופ לגיליון השוטף בכל מחיר. אך אם מסתבר לנו כי אין חשש כזה, אנו מחליטים לא פעם לדחות את פירסום הסקופ לגיליון הבא. במיסגרת התיכונן לטווח ארוך.

החלטה כזאת גרמה, בשבוע שעבר, תר-צאות מוזרות ביותר, בעיקבות השתל-שלות מיקרית.

קיראי, "הארץ" תמהו בוודאי, ביום הרביעי שעבר, לקרוא בעמוד הראשון של עיתונם ידיעה מוזרה למדי. היא כללה סקופ — שבייתהמישפט גוף בקצין-מישי-טרה בכיר, ראש אגף החקירות במטה הארצי, ניצב אהרון שלוש, על שמסר עדות סותרת בבית-הדין. בהמשך איר-תה הידיעה נאמר כי "מר יגאל לביב, כתב העולם הזה", פנה בעניין זה ליועץ המישפטי של הממשלה.

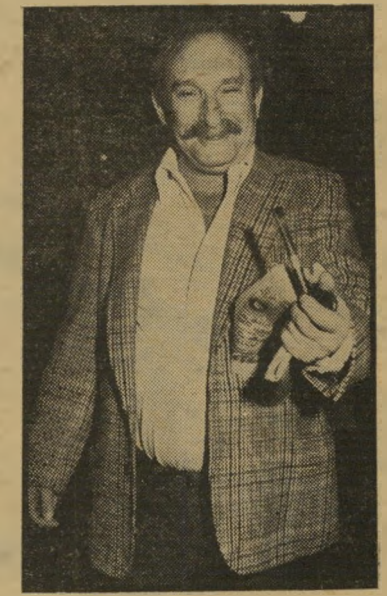
אדם סביר בוודאי שאל את עצמו: אם כתב העולם הזה ידע על הפרשה, מדוע לא פורסמה הידיעה בעולם הזה? הנה הסיפור:

ידיעה כולה היתה נחלתו הביצעית של כתב העולם הזה, עופר קוך, שגילה אותה במיסגרת עבודתו בבית-הדין. כתבי כל העיתונים האחרים לא הבחינו, משום-מה, בסקופ החבוי בתיק, אין זה מיקרה שדווקא העולם הזה היה מעוניין בתיק מסוים זה, גיבורת המישפט היתה אלישבע ציוני, אשה שי-העולם הזה הקדיש לה בראשית 1973 סידרה של כתבות, שזכתה בהן עולמי. היתה זאת, פרשת אלישבע" המפורסמת. סיפור הסתבכותו של שר-הביטחון דאו, משה דיין, עם צעירה בעלת רקע מפקפק, כאשר גילה קוך את החבוי בתיק — העובדה שקצין-מישפטה בכיר מסר בו-עדות סותרת, אחרי שהגדיר את עצמו כ"יועץ" פרטי של אותה אלישבע, בפרשה שהקורבן שלו היה אמו של משורר ידוע — נדון העניין במערכת בהרחבה. כמו כל ידיעה מסוג זה, שימשה גם זו נושא להתייעצויות אחדות — איך לארגן את החומר, אילו נקודות להבליט, אילו תצי-לומים לפרסם, מה תהיה הכותרת, כמה מקום להקדיש לנושא, וכו' וכו'. בהתייע-

הנה, ביום הרביעי שעבר, הופיעה בר-הארץ אותה ידיעה, שהיתה כולה תוצאת המכתב של לביב. כתב הארץ, עקיבא אלדר, שקיבל מידי לביב את העתק המכתב, השקיע כמה דקות באימות הפר-טים, ומסר את הדברים לפירסום ביום הרביעי.

כך קרה שאנחנו קראנו את הסקופ שלנו בהארץ, במשך כמה ימים נערכה ברדיו ובעיתונות חגיגה סביב הסקופ הזה, כאשר הכל מצטטים את הארץ ואת כתבו. אותו עקיבא אלדר לא מצא לנכון להודיע שהוא קיבל את הסקופ מידי העולם הזה, ו-נהנה מן הפירסום שבו זכה במפתיע. נרגז ביותר מכל העניין היה, כמובן, עופר קוך — בעל-הסקופ המקופח. הכתבה המקורית של העולם הזה, כפי שתוכנה ונכתבה עוד בשבוע שעבר, מופיעה בגיליון זה בעמוד 9. עדיין יש בה כמה ידיעות בלעיונות.

תדמיות של העולם הזה והמוניטין
 שלו הם אלה של עיתון לוחם, חושף ומוכיח בשער. הסיסמה "בלי מורא בלי משוא-פנים" המלווה את סמל האריה השור-אג, סימלו של עיתון זה, אינה בבחינת מליצה. היא עיקרון-מנחה יסודי המשמש נר לרגלי חברי מערכת זו. המילהמה נגד השררה ונגד מעשי-עוול של השיל-טון, שהיא חלק מכל גיליון של העולם הזה, היא הביטוי המוחשי ביותר לכך.

שייקה ירקוני
 התחזית התמטשה

גם כשמאבקים אלה הם לפעמים בלתי-פופולאריים והעולם הזה מוצא את עצמו בודד בהם, זהו עיקרון דו-ערכי. בצד המאבק נגד החוקים הוא מחייב לעיתים גם התייצבות לצידם של האנדר-דוגס (החלשים). כאשר אנו משתכנעים בצדיקתם, אחת הדוגמאות האחרונות לכך היא פרשת איש-העסקים שייקה ירקוני. לפני שנתיים, בפברואר 1976, נעצר שייקה ירקוני יחד עם שותפו לחברת עבודת-העפר רגבים, ועם פרקליטו, עורך-הדין פרץ אמיר. הם נעצרו כחשודים בהעלמת מס ומכס בסכומים של מיליונים, שתייתה קשורה ביבוא 19 דחי-פודי-ענק בשנת 1974. על-פי הזמנת מש-ר-הביטחון.

פרשת המעצר פורסמה בכותרות-ענק בעיתונות, שמהרה לחרוץ את דינם של השלושה מבלי להציג את טענותיהם הנגי-דיות. שייקה ירקוני יגלה השלים עם כך. הוא יצא להתקפת-נגד בעזרת מודעות שפרסם בכל העיתונים. במודעות אלה, שהופנו לשר-הביטחון דאו, שמעון פרס, תבע ממנו שייקה לגלות לציבור את האמת על המסתתר מאחרי העיסקה שבגי-ללה נעצר. "מי היה צריך לשלם את המיסים — ירקוני או משרד-הביטחון עצמו? מי יום את העיסקה ואת תנאיה, ירקוני או משרד-הביטחון?" שאל שייקה במודעות שפירסם. שר-הביטחון לא השיב על השאלות שבמודעות. אולם ירקוני לא הירפה. כע-בור כמה ימים פירסם שוב מודעות, ש-השתרעו על פני עמודים שלמים, היוו למעשה הכרזת-מלחמה על שר-הביטחון. כיוון שהפרשה טרם הגיעה או לידי הגשת כתב-אישום ותביעה מישפטית, וכלי-

לי הסוביידיציה טרם חלו עליה, ראה העולם הזה את עצמו חופשי לערוך חקירה עצמאית משלו בפרשה. תוצאותיה ומסקנותיה פורסמו שבוע אחרי מעצרו של ירקוני וחבריו (העולם הזה 2007). תחת הכותרת "עיסקות משרד-הביטחון: שחיתות או טימטום?" פורסמה כתבה ש-צידדה, למעשה, בסענותיו של ירקוני. כתב אז העולם הזה בסיכום חקירתו: "נגד המישפטה ואנשי המכס טוען ירקוני, כי משרד-הביטחון הוא שלחץ עליו להשיג את הדחפורים בכל דרך שהיא, הוא שהמ-ציא את השיטה שבה בוצעה העיסקה והוא שהבטיח כיסוי מלא לדרך שבה הושגו — ועתה הוא מתכחש לדבריו מתוך פחדנות ומשליך אותו לכלבים, תהיה האמת אשר תהיה, דבר אחד נחשף כאן בבירור: משרד-הביטחון בסוף שנת 1974, ששליטתו של שמעון פרס, המשיך להתנהג כמו בימי משה דיין, כאילו חוקי מדינת-ישראל אינם חלים עליו.

"המישרד הורה לירקוני לקבל ולשלם מטבע-זר באופן בלתי-חוקי. המישרד הע-ביר שני מיליון דולר, בניגוד להוראות האוצר. המישרד הבריח ארצה, ואיפשר הברחה של ציוד נוסף, שאיש אינו יודע מה..."

"השתיקה המוזרה של משרד-הביטחון מול גילויים אלה, ומול סענותיו הפומי-ביות של שייקה ירקוני, מגבירה את ההשגח שיש למשרד-הביטחון מה להסתיר לגבי התקופה שבה בוצעה העיסקה."

התביעה נגד ירקוני, קדר ופרץ
 אמיר, הוגשה רק שנה אחרי מעצרו, בפברואר 1977. מהחדשות הראשונים של המכס נגד ירקוני, שפורסמו בהרחבה בעי-תונות, כאילו העלים מיסים ותשלומי מכס שהגיעו למדינה על 19 הדחפורים שייבא, נותרו רק שני סעיפי אישום של השתמ-טות מתשלום מכס והברחה של טרקטור אחד בלבד. היועץ המישפטי לממשלה, שבדק גם הוא את הפרשה, הגיע למסקנות דומות לאלה של חקירת העולם הזה, הורה למכס לבטל את ההאשמות העיקריות נגד ירקוני וחבריו.

בשבוע שעבר, כשנה ושלושה חודשים אחרי שנפתח המישפט נגד ירקוני ושתי-פיו, הסתיימו עדויות התביעה. פרקליטי הנאשמים טענו בפני שופט-השלום כי האשמה לא הוכחה אפילו לכאורה, ומשום כך אין עליהם להשיב עליה. שופט-השלום, ישי לויט, קיבל טענה זו.

בפסק-דין אישר, למעשה, השופט, חלק ניכר ממימצאי חקירת העולם הזה בפרשה, בכך שהטיל את כל האשם על הסתבכותו של ירקוני עם המכס על משרד-הביטחון. כתב השופט בפסק-דינו: "לא הוכח ש-חלקיקי-החילוף והטרקטור הוטענו על הי-אניה לפי הוראות הנאשמים. הוכח, לכאור-רה, שהאחראי על הטענת האוניה היה נציג משרד-הביטחון נמל בארצות-היה-ברית... אני סבור שהוכח לכאורה — ואומר זאת בלשוני המעטה — שהיה קצר בתיקשות בין אנשי משרד-הביטחון בי-ארצות-הברית, שולחי המיטען באוניה, לבין אנשי משרד-הביטחון במחלקות השור-נות, הקשורות לנושא יבוא וקטיעות בי-תיקשות בין מחלקות משרד-הביטחון הי-שונות הקשורות לנושא יבוא המיטען על האוניה ושיחרור הסובין מהנמל. לא הוכח כל מעשה ומחדל של הנאשמים בעניין זה, ואף לא הוכח שהיה לנאשמים או למי-מהם קשר או השפעה בדבר שיחרור הסור-בין מהנמל ללא תשלום מיסים כחוק."

השופט קבע גם שהיבואן היה משרד-הביטחון, בדיוק כמו שנקבע בכתב העולם הזה. "אני קובע, המשיך השופט בפסק-דינו, "שלא הוכחה לכאורה כוונת ההבר-חה, היינו הכוונה להגנות את האוצר על-ידי השתמטות מתשלום המיסים המגי-עים, אלא שהוכח לכאורה היפוכו של דבר, כלומר תוב-ליכם של הנאשמים וכוונתם לשלם את המיסים למכס."

במשך כל מהלך המישפט, אמר שייקה ירקוני בסיומה, "לא היה לי ספק שאני חי-מפשע. לפי הפירסומים בעיתונות רי-מינו את המדינה בענייני ביטחון, והציבור ראה בנו אנשים הפוגעים בביטחון המדי-נה". בהזדמנות זו לא שכח שייקה ירקוני לציין: "העולם הזה היה העיתון ליחיד שנוכח בצדיקתו עוד לפני המישפט. והי-יחיד שגם פירסם זאת."

תאגיד